

Undervisningsministeriet
Oktober 2018

Sagsnr.18/10830

Høringsnotat til Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at oprette talentklasser i musik og integrerede biblioteker)

1. Indledning

Lovforslaget blev den 11. juni 2018 sendt i høring hos 58 organisationer m.v. og offentliggjort på Høringsportalen.

Af de 58 hørte organisationer m.v. har 23 afgivet høringssvar inden fristens udløb den 13. august 2018, kl. 12.00.

Der vedlægges en oversigt over de hørte myndigheder og organisationer m.v.

Dette notat indeholder resumé af og kommentarer til de bemærkninger i høringssvarene, som er relevante i forhold til selve lovforslaget.

2. Sammenfatning om ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

Det foreslås, at der på baggrund af de indkomne bemærkninger foretages følgende ændringer i lovforslaget:

- Det er tilføjet i lovbemærkningerne, at skolerne har mulighed for at tilrettelægge undervisningen i samarbejde med den kommunale eller kommunalt støttede musikskole.
- Det er tilføjet i lovbemærkningerne, at et integreret bibliotek endvidere skal leve op til formålet med de pædagogiske læringscentre, jf. folkeskolelovens regler herom.

Der er herudover foretaget ændringer af redaktionel karakter.

3. Generelle bemærkninger

Danmarks Idrætsforbud, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Musikpædagogisk Forening, Dansk Friskoleforening, Datatilsynet, Fag og Arbejde, Institut for Menneskerettigheder, Klagenævnet for Specialundervisning, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Landsforeningen af 10. klasseskoler i Danmark, Landsorganisationen i Danmark, Rigsrevisionen, og Ungdommens Uddannelsesvejledning har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

4. De væsentligste bemærkninger til lovforslaget

4.1. Muligheden for at oprette integrerede biblioteker

Biblioteksforeningen er positiv overfor lovforslaget. Foreningen finder forslaget fornuftigt og mener, at forslaget vil kunne bidrage til at forny lokale bibliotekstilbud for både skoler og borgere.

Kommunernes Landsforening er overordnet positiv overfor lovforslaget, herunder er foreningen særlig positiv overfor en permanentgørelse af muligheden for at indføre integrerede biblioteker uden at skulle søge om dispensation og lignende.

Danske Skoleelever ønsker at understrege vigtigheden af biblioteksudbuddets kvalitet på skolerne, da disse år er centrale for etablering af gode vaner om elevernes fritidslæsning, samt kompetencer til videnssøgning.

Skole og Forældre ser positivt på muligheden for at styrke den professionelle faglighed, den faglige sparring og faglighed for eleverne ved at arbejde med integrerede biblioteker.

Angående de integrerede bibliotekers fælles ledelse

Biblioteksforeningen anfører, at der ved etablering af fælles ledelse mellem skoler og folkebiblioteker skal tages hensyn til de forskelligartede formål, som de forskellige lovgivninger varetager, hhv. undervisning og folkeoplysning. Foreningen bemærker, at fælles ledelse anses som en fordel af biblioteksorganisationerne, når der er fokus på formidlingsaspektet overfor såvel borgere som elever. Foreningen peger på, at det fremgår af erfaringerne med rammeforsøg med fælles ledelse, at en samlet ledelse under bibliotekslederen er at foretrække. Endelig foreslår foreningen at nedsætte en arbejdsgruppe, der kan undersøge evt. praktiske problemfelter og succeskriterier i de to forskellige fagligheders samarbejde i de integrerede biblioteker.

Danmarks Lærerforening anfører, at det bør præciseres i lovteksten, at de integrerede biblioteker skal leve op til de fastsatte bestemmelser om pædagogiske læringscentre og PLC i folkeskoleloven og bekendtgørelse om folkeskolens pædagogiske læringscenter, herunder at de opgaver, der er beskrevet i bekendtgørelsen for det pædagogiske læringscenter, skal løses med ledelsesreference til skolelederen. Foreningen anfører, at det er en forudsætning for, at de integrerede biblioteker kan løse den samlede opgave, at de er bemandede med kvalificerede lærere. Endelig anfører foreningen, at beslutninger om og bevillinger til indkøb af undervisningsmaterialet ligger i skoleregiet.

Skolelederforeningen anfører, at det er afgørende, at et eventuelt samarbejde mellem folkebibliotek og det pædagogiske læringscenter på ingen måde svækker det pædagogiske læringscenter. Foreningen anfører, at det er vigtigt, at skolens leder fortsat kan have fuld ledelsesret over det arbejde, der finder sted på det pædagogiske læringscenter. Foreningen bemærker, at det er vigtigt, at det pædagogiske læringscenter fysisk er placeret på skolens område. Foreningen bemærker, at det pædagogiske læringscenter har en langt mere alsidig og varieret funktion end et traditionelt folkebibliotek, samt at lærings- og dannelsesperspektivet er langt mere betydningsfuldt på skolerne end på folkebiblioteket.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at hel eller delvis fælles ledelse skal ske i overensstemmelse med biblioteksloven, og herunder reglerne om folkebibliotekers ledelse, jf. bibliotekslovens § 3, stk. 3. Ministeriet har på baggrund af høringsvarene fra Biblioteksforeningen, Danmarks Lærerforening og Skolelederforeningen fundet anledning til at præcisere i lovbemærkningerne, at et integreret bibliotek endvidere skal leve op til formålet med de pædagogiske læringscentre, jf. folkeskolelovens regler herom.

Angående beliggenhed

Landsorganisationen for Sociale Tilbud anfører, at det giver anledning til bekymring, at kommunalbestyrelsen med lovforslaget kan beslutte at samle det integrerede bibliotek på én lokalitet. Foreningen bemærker, at dette kan have betydning for borgere boende i landdistrikters muligheder for at benytte tilbuddet, såfremt det placeres i byområder. Foreningen opfordrer til, at lovforslaget udformes, så den polarisering modarbejdes ved at forpligte kommunalbestyrelsen til at sikre lige adgang til bibliotekerne.

Foreningen bemærker, at det som led i fusioneringen af forskellige biblioteksformer er naturligt, at bibliotekerne fremover har hel eller delvis fælles ledelse.

Danmarks Private Skoler har som udgangspunkt ikke bemærkninger til muligheden for et oprette integrerede biblioteker. Foreningen udtrykker dog bekymring for folkebibliotekernes mulighed for at samarbejde med de frie og private skoler og ligeledes for de frie og private skolars adgang til folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre. Foreningen håber på denne baggrund ikke, at skolernes muligheder indskrænkes med forslaget.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der som led i etablering af et integreret bibliotek kan ske samling på én lokalitet, hvis det vurderes at forbedre biblioteksudbuddet til skolens elever og kommunens borgere. Det er således overladt til kommunal beslutning, hvor placeringen af det integrerede bibliotek mest hensigtsmæssigt skal være, så det giver et forbedret biblioteksudbud til skolens elever og kommunens borgere. Ministeriet bemærker endvidere, at der med muligheden for at etablere integrerede biblioteker ikke er tale om, at hele folkebiblioteksvæsenet i en kommune skal lægges sammen med et pædagogisk læringscenter, men at det kan give mening ved f.eks. om-lægning af en filial i en kommune.

Det er ikke med lovforslaget intentionen at begrænse de frie skolars muligheder for at samarbejde med folkebibliotekerne og de pædagogiske læringscentre.

Skole og Forældre udtrykker bekymring for, at skolebestyrelsernes ret til at godkende undervisningsmateriale, jf. folkeskolelovens § 44, stk. 4, med forslaget vil blive udvandet. Foreningen ønsker på denne baggrund klare retningslinjer for, hvordan der kan skelnes mellem undervisningsmidler, hvilke skolebestyrelsen kan godkende, og andre materialer, som skolebestyrelsen ikke har indflydelse på, så skolebestyrelserne ikke mister den kompetence, der følger af folkeskolelovens § 44, stk. 4.

Det fremgår af lovforslaget, at kommunalbestyrelsen som led i beslutning om etablering af et integreret bibliotek kan beslutte, at skolebestyrelsen uanset folkeskolelovens § 44, stk. 4, ikke skal godkende det integrerede biblioteks materialer, medmindre de udelukkende skal anvendes som undervisningsmidler på skolen. Det følger heraf, at skolebestyrelsen som minimum har kompetence til at godkende materialer på det integrerede bibliotek, når disse udelukkende skal anvendes som undervisningsmidler på skolen. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil det ofte i praksis være sådan, at skolebestyrelserne alene fastsætter principper for, hvilke undervisningsmidler skolen skal have. Denne praksis kan videreføres på et integreret bibliotek således, at skolebestyrelsen fastsætter principper for, hvilke undervisningsmidler det integrerede bibliotek skal stille til rådighed. Ministeriet vil være opmærksom på, om der viser sig behov for vejledning på området.

4.2 Muligheden for at oprette talentklasser i musik

Dansk Musikskolesammenslutning ser meget positivt på muligheden for at oprette talentklasser i musik.

Danske Musik- og Kulturskoleledere er særdeles positiv overfor lovforslaget om mulighed for oprettelse af særlige talentklasser i musik, idet foreningen bemærker, at oprettelse af talentklasser kan bidrage til en kulturpolitisk forsvarlig udvikling af musikmiljøet på eliteplan.

Danmarks Private Skoler bakker generelt op om talentarbejde. Foreningen anfører, at særlige talentklasser, talentlinjer og talenthold er et kendt fænomen på de private skoler, som kan give eleverne ekstra muligheder for at dygtiggøre sig og indgå i sociale sammenhænge med elever, der har det ligeså.

Danske Skoleelever hilser forslaget velkomment. Foreningen bemærker, at talentklasser kan være en god måde at lade eleverne dyrke deres respektive interesser og kompetencer blandt ligesindede i et mere konstruktivt og ambitiøst miljø. Foreningen anfører, at den øgede frihed til at oprette profillinjer kan styrke folkeskolens rolle i forhold til fri- og privatskolesektoren.

Skolelederforeningen er overvejende positiv over for at indføre talentklasser i musik.

Ministeriet finder ikke, at de anførte generelle bemærkninger isoleret set giver anledning til ændring af lovforslaget.

Danmarks Lærerforening anfører, at foreningen støtter en varieret skoledag med musikundervisning af høj kvalitet for alle elever, ikke kun for særligt udvalgte. Foreningen finder det væsentligt at opretholde folkeskolen som en fælles grundskole for alle elever, hvor elever og deres forældre optages og mødes på tværs af deres sociale og faglige baggrund og uanset elevernes evt. særlige talenter. Foreningen anfører, at det er et brud med grundtanken om den udelte enhedsskole at oprette talentklasser med særlige optagelseskraav. Derfor foreslår foreningen, at kravet om særlig optagelse frafaldes, så musikklasserne bliver for alle elever med interesse for musik. Foreningen finder, at evalueringen af rammeforsøget, som lovforslaget bl.a. bygger på, er et meget tyndt grundlag at basere et lovforslag på.

Ministeriet bemærker, at folkeskoleforligskredsen er enig om, at der skal gives mulighed for oprettelse af talentklasser i musik. Dette ligger endvidere i forlængelse af den mulighed, der blev indført med folkeskolereformen for at oprette særlige talentklasser i idræt, hvor optagelse af elever kan ske på baggrund af en vurdering af elevernes sportslige niveau. Som det er tilfældet med idrætstalentklasser vil skolens leder ikke kunne afvise elever fra optagelse i en talentklasse i musik baseret på subjektive vurderinger, herunder af elevens faglige niveau eller lignende.

Dansk Musikskolesammenslutning foreslår det præciseret i lovbemærkningerne, at undervisningen sker i samarbejde med den kommunale eller kommunalt støttede musikskole. Foreningen anfører, at en sådan præcisering vil styrke folkeskolernes og musikskolernes sammenhængskraft, og understøtte et kreativt-fagligt løft af folkeskolen.

Lovforslagets bemærkninger justeres, så det kommer til at fremgå, at skolerne har mulighed for at tilrettelægge undervisningen i samarbejde med den kommunale eller kommunalt støttede musikskole.

Danske Musik- og Kulturskoleledere peger på, at det fremgår af evalueringerne af rammeforsøget, at det er af afgørende betydning for talentarbejdet, at finansieringen af elitemiljøer i musik – i lighed med elitemiljøer i idræt – forankres centralt i de kommunale forvaltninger. Foreningen anfører, at kommunerne bør være bevidste om, at aktiv musikudøvelse ses at have effekt for social mobilitet i samme eller endog endnu højere grad end idrætsudøvelse, og at man derfor aktivt bør tilskynde alle børn med musikalske anlæg til at benytte musiktalentklassemuligheden.

Kommunernes Landsforening anfører, at kommunerne skal være bevidste om, at talentklasser i musik ikke skal ske på bekostning af elevers læring i skolens øvrige fag, herunder ved udelukkende at bruge den understøttende undervisning til ekstra musikundervisning. Foreningen bemærker, at evalueringen af rammeforsøget viser, at det hovedsageligt er elever fra ressourcestærke hjem, der benytter tilbuddet.

Landsorganisationen for Sociale Tilbud anfører, at foreningen deler ambitionen om, at skolen varetager alle elevers særlige behov, og at undervisningen tilrettelægges herefter, uanset om der er tale om at støtte elever med særlige talenter eller elever med særlige udfordringer. Foreningen påskønner, at elever ikke skal kunne afvises fra optagelse i en talentklasse i musik på baggrund af andre subjektive vurderinger af for eksempel elevens sociale kompetencer eller faglige niveau.

Skolelederforeningen påpeger, at det er vigtigt at disse klasser samtidigt skal leve op til de krav, der gælder i alle andre fag og for de andre elever på skolen. Foreningen anfører, at der efter foreningens opfattelse er en uheldig udvikling i, at enkelte fag får en særstatus, og at dette rejser forskellige spørgsmål om blandt andet prioritering af nogle fag frem for andre. Foreningen foreslår derfor, at der foretages en grundig evaluering af området, når muligheden for at oprette talentklasser i musik har fundet anvendelse i nogle år.

Ministeriet finder ikke grundlag for at fastsætte bestemmelser om, at ordningen skal evalueres henset til, at ordningen etableres på baggrund af en evaluering af et rammeforsøg i perioden 2014-2017.

Ministeriet bemærker, at de særlige eliteklasser i musik adskiller sig ved, at det er muligt at have optagelseskraav til disse klasser. Kravene til undervisningen i disse klasser berunder til det faglige niveau, er de samme som i almindelige klasser. Det fremgår bl.a. af lovforslagets bemærkninger, at undervisningen i de særlige eliteklasser i musik fx kan tilrettelægges således, at der generelt er et større fokus på musik og således at elevernes skoleskema tager højde for elevernes særlige behov for at øve sig på deres instrument. Undervisningen skal leve op til de almindelige regler om mål og indhold for folkeskolens undervisning samt timetal m.v.

Skole og Forældre ser positivt på muligheden for at underbygge elevers udvikling i det musiske fag. Foreningen anfører, at de lokale skolebestyrelser bør blive inddraget i samarbejdet og beslutningen om oprettelse af talentklasser i musik og foreslår på denne baggrund en præcisering af lovteksten, så kommunalbestyrelsen i samråd med de lokale skolebestyrelser kan beslutte at oprette særlige talentklasser i musik.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at oprette særlige talentklasser i musik fra børnehaveklassen til 10. klasse. Efter de almindelige forvaltningsretlige regler om ulovbestemt delegation, kan kommunalbestyrelsen vælge at delegere hele eller dele af kompetencen til at træffe beslutning om oprettelse af talentklasser i musik til skolens leder eller skolebestyrelsen. Ministeriet har noteret sig foreningens synspunkt men bemærker, at der i forbindelse med indførelse af mulighed for at oprette særlige eliteidrætsklasser ikke blev tillagt skolebestyrelsen en særlig høringsret. Ministeriet finder på denne baggrund ikke grundlag for at lave en anderledes ordning i forhold til oprettelse af talentklasser i musik.